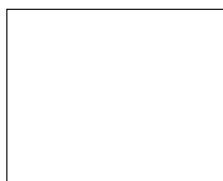

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет будівництва та архітектури
Pace University (New York, US)
Міжнародна науково-педагогічна організація філологів
«ЗАХІД-СХІД» (м. Тбілісі, Грузія)**

**Інновації та традиції у мовній
підготовці студентів**

**Матеріали
міжнародного науково-практичного семінару**

13 грудня 2018 року

УДК 001-80
I-66

I-66 Інновації та традиції у мовній підготовці іноземних студентів:
тези доповідей міжнародного науково-практичного семінару. – Х. :
Видавництво Іванченка І. С., 2018. – 336 с.

ISBN 978-617-7675-44-9.

У збірнику матеріалів семінару висвітлюються актуальні проблеми застосування у навчальному процесі традиційних та інноваційних технологій, порушуються питання навчання української мови, міжкультурної комунікації та проблеми методики викладання української/російської мови як іноземної, досліджуються прийоми та навички розвитку комунікативних компетенцій іноземних слухачів, основи професійно-мовленнєвого спілкування іноземними мовами, а також інноваційні методи викладання мовних дисциплін українською та іноземними мовами.

Матеріали друкуються в авторській редакції. За зміст, якість редагування, відповідність фактичного матеріалу та посилань відповідають автори.

УДК 001-80

Зміст

Зміст	3
Адамия З. К., Саная Н. Т. (Международная научно-педагогическая организация филологов «Запад-Восток») Обучение лексике с помощью коллокативных сетей.....	8
Аль-Газо Н. В., Губарева С. А., Ткаченко О. В. (ХНМУ) Комплиментарный коммуникативный акт в немецкой и русской лингвокультурах.....	12
Альохіна С. В. (НПУ ім. М. П. Драгоманова) Формування та розвиток креативної особистості у процесі мовного навчання іноземних студентів.....	15
Бабакишиева Е. Н., Бойко Л. Ю. (ХНУ ім. В.Н. Каразина) Развитие математической речи иностранных студентов.....	17
Беликова Е. В., Дытюк С. А. (ХНУСА) Специфика и особенности профессиональной компетенции преподавателя языковой подготовки иностранных студентов.....	21
Білик О. М., Брагіна Т. М. (ХДАК) Формування полікультурної мовної особистості іноземних аспірантів у процесі вивчення української мови в науковій комунікації....	26
Божко Н. М. (ХНАДУ) Отдельные проблемы педагогического общения с иностранными студентами в условиях обучения новому языку	30
Валит Е. С. (ХНУ ім. В.Н.Каразина) О своеобразии национально-культурных стандартов в рамках межкультурной коммуникации.....	32
Варава С. В. (ХНУ ім. В. Н. Каразина) Средства выражения отвлеченно-обобщенного характера в научном изложении	37
Волкова І. В., Масло О. В. (ХГПА) Педагогічна культура викладача-філолога як основа формування особистості майбутнього вчителя української мови та літератури.....	41
Волошан Г. А. (ХНАУ ім. В. В. Докучаєва) Место контроля в процессе формирования коммуникативной компетенции у иностранных учащихся начального этапа обучения.....	44
Galchenko V. M. (KNUCEA) Some Aspects of Listening while e-learning.....	47
Гіль С. І. (ХНУ ім. В.Н.Каразіна) Основні етапи роботи з вивчення української фразеології.....	48
Голопич І. М., Перцева В. А. (ХНУВС) Стратегія формування дискусійної компетенції у студентів-іноземців	52
Греул О. А., Бессонова Н. Н. (ХНУСА) Культурно-психологическая адаптация в процессе обучения чтению семиотически насыщенных текстов.....	54
Гусарчук А. О., Левицька Л. Г. (ХНУПС ім. Івана Кожедуба) Диференційований підхід у навчанні іноземних студентів російської мови	56
Даниленко А. (Університет “Пейс”) З досвіду викладання культурологічних дисциплін в університетах США.....	60
Dehtiarova T. O., Diadchenko H. V., Skvarcha O. M.(SSU) Meaning of the proverbs in the process of the foreign students’ culture competence forming.....	66
Демидюк О. Б. (ХНУБА) Інноваційні інструменти визначення ефективності навчання іноземних мов.....	69
Демченко Н. Д. КЗ «ХГПА» Мовна комунікація фахівця: гендерний аспект.....	71
Демьянова В. Г. (ХНАДУ) Учебно-методический комплекс по РКИ как эффективное средство обучения иностранных студентов.....	74
Деомидов Е. В., Креч Т. В. (ХНУСА) Риторическое мастерство преподавателя как фактор формирования языковой личности студента.....	77
Деркач Г. А. (ХНУРЭ) Интерактивные методы работы над текстом в иноязычной аудитории.....	80
Диасамидзе Л. (БГУ) Общий подход и основные принципы обучения и образования в вузе (на отделении европеистики).....	84

<i>Дмитриенко Н. Ф. (ХНМУ)</i> Эссе в рамках спецкурса «Медицина в мировой художественной литературе».....	87
<i>Долгая Е. А., Синявина Л. В., Филянина Н. Н. (НФаУ)</i> Стили педагогического общения в иностранной аудитории.....	89
<i>Дроздова І. П. (ХДАДМ)</i> Розвиток українського професійного мовлення іноземних студентів під час навчання у зво.....	93
<i>Дьолог О. С. (ХНЕУ ім. С. Кузнеця)</i> Формування навичок самостійної роботи на заняттях з української мови як іноземної.....	96
<i>Золотарева И. Н. (ХНУ ім. В.Н. Каразина), Хомякова О. В. (ХНУМГ ім. А. Н. Бекетова)</i> Разработка системы тестовых заданий для контроля знаний и умений при обучении иностранных студентов языковой подготовке.....	100
<i>Иванова Т. А. (ХНУ ім. В.Н.Каразина)</i> Использование научного текста на разных этапах обучения.....	103
<i>Игнатова В. В. (ХНУСА)</i> Формирование профессионально ориентированной лексической компетенции.....	106
<i>Исаева В. И. (ХНУ ім. В.Н.Каразина)</i> Особенности социально-культурной адаптации индийских студентов.....	109
<i>Ігнат'єва Н. В. (ХНУБА)</i> Основні бар'єри, що впливають на оволодіння іноземною мовою студентами вищого технічного закладу освіти.....	115
<i>Кальниченко Н. М., Хотяїнцева І. В. (ХНУ ім. В.Н.Каразіна), Грінченко О.В. (ХНУМГ ім. О. М.Бекетова)</i> Навчання російської/української мови в багатоетнічній групі.....	117
<i>Карікова Н. М. (ХНЕУ ім. С. Кузнеця)</i> Ефективні засоби формування лінгвокультурологічної компетенції у процесі навчання української мови як іноземної.....	120
<i>Кирик Т. В., Неловкіна-Берналь О. А., Онкович Г. В. (КМУ)</i> Із досвіду осучаснення освітнього процесу в медичному виші.....	123
<i>Колбіна Т. В., Лукашова Л. В. (ХНЕУ ім. С. Кузнеця)</i> Діагностика сформованості досвіду міжкультурної комунікації у процесі іншомовної підготовки.....	127
<i>Кучеренко О. Ф. (ХНУБА)</i> Термінологічні номінації при навчанні іноземних громадян української як іноземної.....	131
<i>Ланова І. В. (КНУ)</i> Актуальні проблеми навчання професійного мовлення іноземних студентів-нефілологів.....	133
<i>Larizina E. N., Romanov Yu. A., Snegurova T. A. (NTU "KhPI")</i> The family of learner's bilingual mathematical dictionaries.....	134
<i>Левицкая Л. Г. (ХГАФК), Клочко Т. В. (ХНУ ім. В.Н. Каразина)</i> Проблема обучения иностранных студентов украинской паронимии.....	136
<i>Лещенко Т. О., Юфименко В. Г. (УМСА)</i> Соціально-культурна адаптація іноземних студентів англomовної форми навчання у процесі навчання української мови як іноземної на початковому етапі.....	140
<i>Лурко І. (YVNLU)</i> International relations students' translation strategies.....	143
<i>Lysenkova T. (KhNUCEA)</i> Focus on Listening Skill.....	145
<i>Лук'янова Г. В. (ХНУБА)</i> Організація науково-дослідної роботи студентів технічних спеціальностей на заняттях з англійської мови.....	147
<i>Мартинова І. Є. (ХНУБА)</i> Сучасні підходи до вивчення української мови.....	149
<i>Минакова Л. И. (ХНМУ)</i> Новые тенденции в развитии современной письменной речи.....	152
<i>Михайлюк М. І. (ПВНЗ «КМУ»)</i> IFOM англійською мовою як підвищення якості підготовки майбутніх лікарів.....	154
<i>Мілева І. В. (ХНУБА)</i> Комплімент як жанр мовленнєвого етикету.....	156
<i>Моргунова Н. С. (ХНАДУ)</i> Використання технології мовного портфоліо у процесі	

Соціально-культурна адаптація іноземних студентів англомовної форми навчання у процесі навчання української мови як іноземної на початковому етапі

Найважливіший чинник успішного навчання англомовних іноземних студентів - це якомога повна та швидка адаптація до умов проживання в новій країні, до особливостей побуту та навчання, культури і традицій народу, серед якого іноземець має прожити декілька років. Тому дуже важливо в цей період раціонально організувати та поєднати навчальну і виховну роботу задля досягнення найкращих результатів. Безумовно, найбільше впливає на адаптацію іноземних студентів мовне середовище. З проголошенням незалежності України і наданням українській мові статусу державної відбуваються суттєві зміни в мовній ситуації східних та центральних областей країни. Умови життя та навчання в цих регіонах ставлять іноземця у досить скрутне становище: він живе і навчається у двомовному українсько-російському середовищі. З метою розв'язання цієї проблеми для англомовних іноземних громадян УМСА уведений практичний курс «Українська мова як іноземна». Студенти вивчають основи української фонетики, графіки та орфографії, граматики. Програма і навчальні посібники укладені за лексико-тематичним принципом. Головна мета курсу – мовна підготовка студентів-іноземців з англійською мовою навчання. Завданням курсу є, з одного боку, забезпечити знання основ української мови, навчити сприймати і продукувати інформацію цією мовою, з іншого – розвивати пізнавальні здібності та навички студентів-іноземців. Запропоновані теми визначаються комунікативними і пізнавальними потребами, що відповідають найтиповішим мовним ситуаціям, як-от: «Місто, де я навчаюсь», «Календар, погода», «Час, виміри часу», «Магазин, базар», «Лікарня, поліклініка, аптека, лікування», «Їдальня, кав'ярня, ресторан», «У гостях, зустріч з товаришем», «Зовнішність, характер та поведінка людини», та ін. Системне подання лексичного матеріалу (у нових текстах, діалогах, мовних конструкціях, оригінальних зразках української поезії, жартах) передбачає роботу над формуванням словникового запасу студентів. Теоретичний матеріал подано стисло, у вигляді таблиць, схем. Пильну увагу приділяють роботі з лексикою. У межах кожної теми визначено лексичний матеріал, який потрібно проаналізувати та засвоїти. Це загальноживана, безеквівалентна та фонові лексика з яскраво вираженою національно-культурною семантикою. [5]

Основне місце відведене комунікативним вправам, які відтворюють життєві ситуації і наближають студентів до реальних умов спілкування, що сприяє адаптації студентів і їхньому швидкому включенню в процес комунікації на початковому рівні.

За статистичними даними, отриманими науковцями УМСА, тестування інтелектуальної підготовленості студентів показало, що близько 25% відчують значні труднощі в опануванні мови. [3], [8] А всім нам зрозуміло, що саме від успішності оволодіння мовою істотно залежить рівень вивчення спеціальних дисциплін. Успішному засвоєнню мови іноземними студентами сприяє поєднання аудиторної та цілеспрямованої позааудиторної роботи, що є важливим складником усього навчально-виховного процесу і пов'язано з кінцевою метою навчання та виховання.

На кафедрі українознавства та гуманітарної підготовки УМСА особливу увагу приділяють позааудиторній навчально-виховній роботі, яку проводять за трьома напрямками:

1. Бесіди з найбільш актуальних питань щодо організації навчання та побуту студентів, проведення з ними активного відпочинку.
2. Ознайомчі та навчальні екскурсії під назвою «*Іноземні студенти пізнають Україну*», що мають за мету сформувати у студентів повагу до України, її народу, історії, культури, традицій.
3. Проведення мовно-літературних вечорів до Дня української мови та писемності, Дня рідної мови, Всесвітнього дня поезії.

Під час цих заходів викладачі зі студентами відпрацьовують етикетні форми спілкування, створюють ситуації, в яких студент має реалізувати набуті мовні навички. Таким чином, закріплюється і доповнюється матеріал, що вивчався в аудиторії, шліфуються навички діалогічного мовлення. У процесі таких неформальних зустрічей студенти долають психологічний бар'єр, що допомагає усунути мовний бар'єр. Одночасно студенти засвоюють необхідну побутову лексику та вчаться спілкуватися в торговельних центрах, шліфуючи навички слухати та вести діалог. [6]

Крім цього, студенти складають доповіді про Україну, Полтаву, академію, вчать вірші і пісні мовою, яку вивчають. Безумовно, під час індивідуальної роботи з кожним учасником відпрацьовують виразне читання, пояснюють незнайому лексику. Коли на вечорі передбачається виконання пісні, попередньо її текст друкують на окремих аркушах, семантизують незнайому лексику, вчать мелодію. Це сприяє подальшому засвоєнню артикуляційної бази, закріпленню навичок вимови звуків, роботі з ритмікою слова, синтагматичним членуванням речень, злитністю читання основних та мінімальних синтагм. Під час вивчення пісні використовують основні методичні прийоми постановки та корекції звуків, але враховують, що співати легше, ніж говорити, тому вивчення та виконання пісні допомагає студентові відчутти ритмічність віршованого мовлення, а мелодія музичної фрази – безпомилково ставити наголос у словах. Усе це сприяє розвитку фонематичного слуху, слухової спостережливості та пам'яті. [1]

Залежно від контингенту студентів індивідуальна робота з ними під час підготовки вечорів може бути різноманітною – від звичайної репетиції до скрупульозної роботи у напрямках, зазначених вище. Основу вечорів становлять доповіді, вірші, пісні, об'єднанні єдиною тематикою, для чого ретельно відбирають інформацію і тексти, які мають художню і пізнавальну цінність. Вони доступні для сприйняття студентів та співвідносяться з рівнем їхньої мовної підготовки, деколи проводять адаптацію текстів.

Неабияке значення для адаптації студентів має їхнє входження в соціокультурний простір України, знайомство з її історією, культурою, національними традиціями. [4]

Цьому сприяють навчальні екскурсії, головна мета яких – отримати країнознавчі знання [2]. У перші місяці навчання ми проводимо екскурсію центром міста; до заняття на тему „Мистецтво” оглядаємо літературно-художні пам'ятки Полтавщини та відвідуємо картинну галерею, краєзнавчий музей. До навчальних занять за темами „Природа і ми”, „Спорт та збереження здоров'я людини” проводимо екскурсії місцями бойової слави, парками та скверами міста, буваємо на місцевому стадіоні та спортивних комплексах.

Кожна з екскурсій побудована таким чином:

- введення країнознавчої інформації з урахуванням граматичної теми, яку вивчають на занятті, введення незнайомої лексики, читання коментарів до незнайомих понять, імен, реалій;
- власне проведення екскурсій;

- закріплення і розширення отриманої країнознавчої інформації (виконання вправ комунікативного та ситуативного спрямування з використанням наочності);
- з'ясування аналогічної інформації про батьківщину студента.

Така робота дає змогу викладачеві мотивувати навчально-пізнавальну діяльність студентів та допомагає їм включитися в соціокультурні відносини з мешканцями нашої країни.

На кафедрі колективом авторів створений посібник «Читаємо українською (соціокультурний аспект)». Посібник містить тексти і діалоги, що вирізняються стилістичним розмаїттям, невеликим обсягом, доступністю і чіткістю будови, цікавим змістом і належним лексико-граматичним оформленням. До всіх текстів передбачені завдання. Післятекстові завдання укладені з урахуванням таких психологічних процесів як логічне мислення, пам'ять, володіння мовним оформленням думки, емоційне ставлення до подій і героїв. Уміщений матеріал відповідає навчальному плану, а тематика і сфери спілкування – чинній програмі «Іноземна мова (українська)». Посібник призначений для студентів медичних спеціальностей (початковий рівень).

Кожна тема починається з плану, потім подано адаптований текст, після нього – завдання і питання для самоконтролю. Вивчення цього курсу розвиває мовленнєві навички: студент вчиться не лише відповідати на запитання, знаходити головну інформацію в тексті, а й будувати власне монологічне висловлювання на задану тему, порівнювати явища української історії та культури з історичними подіями рідної країни.

При цьому використовують різноманітні способи семантизації: наочність, добір синонімів чи антонімів до нових слів, пояснення значення похідного слова через його словотвірну структуру, тлумачення слова через опис його значення, перелік слів, що передають видові поняття стосовно пояснюваного слова. [9]

Значну увагу приділяємо ознайомленню студентів із українськими традиціями. [7] Наприклад, на одному із занять на тему „Вас вітає Україна” студенти можуть показати свою мовну компетенцію під час проведення конкурсу знавців української мови, ознайомитися з такими символами, як рушник, калина, хліб-сіль; можуть не лише побачити, а й одягти національний український костюм, глибше зрозуміти національну культуру і традиції нашої країни, про які довідалися на заняттях. Із великим задоволенням, вивчаючи особливості української національної кухні, студенти куштують страви (галушки, вареники). При цьому студенти-іноземці мають потребу розповісти про національні традиції своїх країн та народів, показати свій національний одяг.

Таке поєднання навчального та виховного процесів дає деяку можливість керувати процесом адаптації, міжкультурної комунікації та сприяє безболісному входженню іноземних студентів у комунікацію з представниками української культури.

Отже, можна зробити висновок, що програма навчальної дисципліни та система виховної роботи викладачів кафедри сприяють соціально-культурній та психологічній адаптації англомовних іноземних студентів на початковому етапі навчання, а також спрямовані на подолання мовних труднощів в умовах українсько-російського білінгвізму, на входження іноземця в новий історико-культурний простір, нову сферу суспільних, міжособистісних та групових взаємин і визначають пристосованість особистості до певного соціального середовища.

Література:

1. Зигун І. В. Вивчення фонетичних засобів мовлення на заняттях із студентами іноземцями / І. В. Зигун, В. Г. Юфименко // Удосконалення навчання практичним навичкам : матеріали конф. – Полтава, 1996. – С. 21–22.
2. Лещенко Т. Виховні, країнознавчі та краєзнавчі аспекти викладання української мови за професійним спрямуванням іноземним студентам / Т. Лещенко, В. Юфименко,

І. Самойленко // Інноваційні технології у викладанні дисципліни "Українська мова за професійним спрямуванням" у Державних вищих навчальних закладах медичної та фармацевтичної освіти : матеріали наук.-практ. конф. та семінару-наради завідувачів однопрофільних кафедр. – Львів : Плай, 2013. – С. 78–87.

3. Лещенко Т. О. Особливості мовної підготовки іноземних студентів вищих медичних навчальних закладів України / Т. О. Лещенко, В. Г. Юфименко // Європейський вибір - невід'ємна складова розвитку вищої медичної освіти України : матеріали навч.-метод. конф. – Полтава, 2013. – С. 111–112.

4. Лещенко Т. О. Пізнання України як спосіб соціалізації іноземних студентів / Т. О. Лещенко, В. Г. Юфименко // Мовні дисципліни в контексті розвитку сучасної вищої школи : матеріали Всеукр. дист. наук.-практ. конф. з міжнар. участю. – Харків, 2014. – С. 179–180.

5. Лещенко Т. О. Українська мова як інструмент професійної адаптації студентів-іноземних громадян в Україні / Т. О. Лещенко, В. Г. Юфименко // Актуальні питання медичної (фармацевтичної) освіти іноземних громадян: проблеми та перспективи : збірник статей навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 22 листопада 2018 р. – Полтава, 2018. – С. 54–56.

6. Розвиток адаптивності іноземних студентів-першокурсників із метою збереження і зміцнення психосоматичного здоров'я та формування здорового способу життя / Т. О. Лещенко, В. Г. Юфименко, І. В. Самойленко, В. І. Владимірова // Формування здорового способу життя студентів-медиків засобами освіти : матеріали Всеукр. конф. – Полтава, 2011. – Ч. 2. – С. 123–125.

7. Юфименко В. Г. Живем и учимся в Украине : посіб. по русському языку для иностранных студентов / В. Г. Юфименко. – Полтава, 2014. – 54 с.

8. Юфименко В. Г. Удосконалення методики читання як навчальної технології навчання студентів-іноземців російської мови / В. Г. Юфименко, В. А. Пилипченко // Сучасні технології навчання у підготовці медичних кадрів : матеріали навч.-метод. конф. – Полтава, 2008. – С. 124–127.

9. Юфименко В. Г. Концепція посібника з російської мови для іноземних студентів-стоматологів у медичному ВНЗ за кредитно-модульної системи організації навчального процесу / В. Г. Юфименко, Т. В. Шарбенко // Кредитно-модульна система організації навчального процесу у вищих медичних (фармацевтичному) навчальних закладах України на новому етапі : матеріали Х ювілейної Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнар. участю (Тернопіль, 18-19 квіт. 2013р.) : у 2 ч. / Терноп. держ. мед. ун-т ім. І. Я. Горбачевського. – Тернопіль : ТДМУ, 2013. – Ч. 1. – С. 566–569.

Iryna Lypko
Yaroslav Mudryi National Law University
Kharkiv, Ukraine
e-mail: inozemni2@gmail.com

International relations students' translation strategies

Future International Relations experts are expected to possess a well-developed translator's competence concerning the texts in their field. However, the ways to develop that competence seem to have been insufficiently studied which accounts for the need of further research into the problem. Among the most pressing issues within the said problem is the question of strategies the students select while translating in the classroom and during their

Наукове видання

**Інновації та традиції у мовній
підготовці студентів**

**Матеріали
міжнародного науково-практичного семінару**

13 грудня 2018 року

В авторській редакції

Формат 60x84 1/16. Папір офсет. Друк цифровий
Ум.друк. арк. 19,5. Тираж 100 прим. Зам.10-12.

Видавництво та друк

ФОП Іванченко І.С.

пр. Тракторобудівників, 89-а/62, м. Харків, 61135

тел.: +38 (050/093) 40-243-50.

Свідоцтво про внесення суб`єкта видавничої справи до державного реєстру видавців,
виготівників та розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 4388 від 15.08.2012 р.

www.monograf.com.ua